

Uredništvo i uprava ZAGREB ALASKYKOVA 28a Telefon 67-80 Uredništvo in uprava za Slovence in Slovenci del Jutlijske Krajinje LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRARA

Narod koji se odrece ma i jedne stope krviju i znojem otaca svojih natopljene zemlje nije dostojan da se nazivlje narodom

JEDNA SVIJETLA TOČKA

u radu naše emigracije u posljednje vrijeme je bez sumnje fuzija devaj emigrantskih društava u Novom Sadu - Istrze - i Orjenju u zajedničko društvo »Istru-Orjenju«. Potrebno ju to posebno i na ovom mjestu istaknuti.

Prije nekoliko godina pojavile su se u redovima istarskih emigranata u Novom Sadu dvije struje, jedna radijalna, druga masovna radijalna, jedna borbeno, druga uslojenija, jedna »mistična« drugu »stariju«, ako se tako može reći. Pa je borba trajala dosta dugo, čak nekoliko godina, bila je na momente i veoma žestoka, pa je jedna grupa bila pokrenuta i svoj vlastiti list.

Da to nije bilo od koristi interesima tamoshnjih naših emigranata i da su zbog tih trzavica izgubili mnogu simpatiju i jedni i drugi, nije potrebno posebno isticati.

Jer nemoguće se varati: svaka je svadja nesimpatična gledanju. Kad se bratva potkula i stanu se grčiti i jedan drugome štošta predbacivati, nitko se od dobromislenijih njihovih prijatelja loma ne može osjeciti. Veseli se obično onaj, koji želi zlo.

Konačno nakon dugog pripremanja terena, unakon što se uvijelo luda i le i jedno i drugo društvo u današnjim teškim uvjetima, ako ne bude sloge — uspjelo je raspodožiti za spozrazum članstvo i jednog i drugog društva i došlo je do zajedničke glave skupštine objiju društava, koju su se uz veliko odobravanje svih članova stopila u jednino iaku i solidno emigrantsku organizaciju.

Članstvo je i jednog i drugog društva osvojilo, da u današnjim ozbiljnim vremenima, gdje nitko ne zna što nas čini, a što neć, jedino udruženim snagama može da izvrši zadacu, koja ga možda čeka. Istrzenci, rascijepani, ljudi troje svoje energije i snage, ujedno su se ujednoj skupštini borbi i sve se više odlaćuju od cilja, koji je konačno svima zajednički.

»Danas je više nego ikada među nama potrebna sloga i jedinstvo«, — rekao je na skupštini na kojoj je ostvarena fuzija devaj neosnanih emigrantskih društava novi predsjednik prof. Vilimir Ujčić. — »Nas nemu što da razjedini. Kod nas može biti jedino razlike i izvodjenju programa rada, koji je međutim istovjetan kod svih društava i koji vodi kod svih nas istom cilju. Nešto divergentnosti među nama ne može i ne bi smjelo da bude.«

»Nijesu naše organizacije samo burzvo koje se nekad nezajedno i sebično vidi, a ništa mu se ne dodaje. Mnogi kod osjeća da je bure pri duu, hladno ga i mirno zadržuju, pa puste i proglašavaju neposlušnim, rad, ujedno da nam potkulu se u pomoć za ga spustavaju. Treba da znaju ljudi, ako se to burzvo materijalno i isperilo, da je ono i nudalo ostalo nepripravi izvor svrga onoga, što treba da bude bitno kod svih naših organizacija, a to je: misao, duh i težnja, nesalomljena volja, da se splete što jače vr za, koja nas spaja za zemljom i za našim rodinom.«

»Sporazum u našoj unutrašnjoj politici mogu je i nas uvjeriti, kako nesporazum i podvojenost mogu biti fatalni u svakom životu, pa tako i u našem, emigrantskom.«

»Ništa ne čemo riješiti prikosom, strasću i mržnjom. Plemenitim radom, ljubavlju, istinom, iskrenošću i tolerancijom, izgrađujući obuzirivo našu politiku i upamtimo, da »na svna pitanja možemo da riješavamo zajedničkom brigom i nastojanjem.«

To je tek nekoliko riječi iz govora, koji su na toj zajedničkoj skupštini održani u Novom Sadu. Čovjek pojedina ne mora se možda složiti sa svakim, baš svakim pasusom i svakom izjavom, koja je na toj skupštini pala. Ali jedno je u svim tim izjavama bitno. Svi shvaćaju ozbiljnost čusova, koje pročišćavamo i svi su prošli željom da naša snaga bude što jača, naši redovi što jedinstveniji, bez obzira na lično gledanje pojedina na probleme koja su izvan naših ciljeva i pokrati naših puteva.

I to je ono što nas u sadašnjim časovima veseli, što nam daje nade, da će sve krenuti boljim putem.

To ne znači, da svaki od nas mora gledati na razna pitanja iz iste perspektive. Svaki ima svoje ori, svoju glavu, svoje osjećaje, svoje simpatije. Svaki ima svoj ten, svoj karakter. Nijko ne rezolutniji, odvjetniji, naglijiji i praskaviji, drugi je mirniji, staloženiji i oprezniji. Svaki od nas živi u drugom ambijentu, koji hoće ne čez ima stanoviti utjecaj na svakog pojedincu od nas. Ne može se tražiti od onih mladih, početnih naših omladinaca, da misle i rade istim tempom kao oni stariji. — Misao u odvijek biti žestiti, odvjetniji i — radimo — na prednjim od starik. Takvih je bilo uvijek u svim redovima, takvi su bili i naši stariji u mladim danima. To je i potrebno, jer to daje svježinu, to regenerira svaku akciju. Ne dade Bog da mladi kimanu na sve što stari rade. To bi značilo gotovo umrtjeti nje naših snaga. Potrebno je kritika, potrebno poticanje, ali ne odmah ledanje, puštenje svega što su drugi stvorili.

UZBUNA OKO JEDNE KARTE

U kabinetu bivšega francuskoga ministra financija, sadašnjega premjera Reynauda, u času dok je vodio razgovore s delegatom predsjednika Roosevelta, Sumnera Wellesom — stajala je na jednoj velikoj ploči zemljopisna karta Evrope, koja je uzvitala mnogo prašine u evropskom novinstvu.

Prvi su uzburu digli Mađjari. Neki su njihovi listovi reproducirali sliku sa tog pariškog sastanka, koja je bila objavljena na naslovnoj stranici pariškog ilustriranoga tjednika »Illustration« u broju od 16 ožujka. Na slici se vidi spomenuta karta, a razabiru se i neke granice, koje očitno nisu granice sadašnje Evrope.

Nakon mađjarskih javili su se i talijanski listovi, među prvima tršćanski »Piccolo«, a onda i njemački listovi.

To što su se prvi javili Mađjari lijepe je a i duhovito objasnio jedan njemački list (Frankfurter Zeitung) upozorivši na poznatu okolnost da su u Mađjarskoj na svakom koraku istaknute slike nekadašnjih i sadašnjih mađjarskih granica pa da zato imaju osobito dobro izložbeno pogled za geografske karte. Zbog toga njima je upala u oči i ova karta u francuskoj ilustraciji.

Da su se na tu kartu odmah osvrnuli i talijanski listovi nije čudo, a isto tako ne začuđuje nimalo, da su se i Nijemci okomili protiv Francuza radi karte, za koju se reklo da je pokazana Rooseveltovu delegatu.

Prema suglasnom isticanju mađjarske, njemačke i talijanske štampe ta irakimljena karta — koju su njemački listovi objavili kasnije povećanu — imala bi predstavljati buduću Evropu, kako je sebi zamišljaju Saveznici.

Uzbuna oko geografske karte iz Reynaudova kabineta nije ostala ograničena samo na Evropu, nego se o njoj govorilo i u Sjedinjenim državama, što nije ni čudo, kad se znae da je karta objavljena zajedno sa slikama Reynauda i Sumnera Wellesa, za čijeg je razgovora karta navodno poslužila — prema pisanju njemačkih listova — za ilustraciju savezničkih ratnih ciljeva. I tako — ova karta od evropskoga poprimila svjetsko značenje.

No dali je karta autentična, da li se naime može uzeti ozbiljno, da podjela Kavka se na njoj vidi predstavlja ciljeve saveznika u sadašnjem ratu? To se pitanje nameće samo po sebi.

U Italiji i Njemačkoj — li točnije u njihovom novinstvu — prikazuje se ta karta kao prvi izraz francuskih i engleskih nastojanja da nakon rata podijele i rascjepaju Njemačku, da uspostave Poljsku, Češko-Slovačku, posebnu Bavarsku i Habsburšku Austriju, te da Italiji oduzmu neke njene krajeve i pozicije, što ih je stekla u prošlom svjetskom ratu. Dali su u to doista uvjereni

u Njemačkoj i Italiji, i da li su to, u istini autentični planovi saveznika — tko bi to mogao sa sigurnošću reći. Planovi očitno postoje, i na jednoj i na drugoj strani. Djeonično su ti planovi o budućem uređenju poznati: oni se s jedne strane u glavnim crtama nalaze u deklaraciji francuske i britanske vlade, kojima su odredili svoje ratne ciljeve, a s druge strane o njima se od vremena na vrijeme i javno raspravlja. Osim tih javno iznesenih planova zacijelo postoje i na jednoj i na drugoj strani i tajne osnove, koje obuhvaćaju ona pitanja, o kojima bi za sada bilo preuranjeno govoriti, jer još nisu u igri svi oni faktori, za koje se može pretpostaviti, da bi mogli sudjelovati jasnije i određnije u sadanjen sukobu. O tim se osnovama može za sada tek naslućivati, raspravljajući na temelju približnih pretpostavki, ali se s nekom sigurnošću o njima jedva može govoriti.

U ovom slučaju u toliko više, što se nasuprot njemačkom i talijanskom tumačenju da ova karta otkriva i neke do sada manje poznate ciljeve saveznika s francuske strane to demantira, i ističe, da je po srijedi zapravo zabuna, jer da se radi o karti starijega datuma, na kojoj da je fotograf, za volju jasnoće na slici, sam povukao na svoju ruku granice država.

»Piccolo« za koga smo rekli da je prvi od talijanskih listova u vezi s time digao uzburu, kaže: »Ovaj fotograf je znao što radi, ali nije mislio na to, da će ova fotografija pokazati ne samo savezničkoj javnosti, nego i cijelom svijetu što bi saveznici htjeli postići ovim ratom. U ostalom nije potrebno da se radi toga netko uzbuđuje, jer i kada ne bi bilo ovog fotoografskog dokumenta Italija dobro znae što saveznici u svom radu misle i žele. Upravo radi toga Italija se sprema i kad bude trebalo vidjet će se što ona može.«

„SLOVENEĆ“ O KARTI U „ILLUSTRATION“

Ljubljanski »Slovenec«, prilopuje ovu bilješku:

»Mnogo je prašine u evropskoj javnosti podigao zemljovid, koji je bio prilikom Wellesovog posjeta u kabinetu g. Reynauda i koji navodno predstavlja buduću uređenje Evrope po sadašnjem ratu. Ne čemo se upuštati u spor, što predstavlja taj zemljovid i kada je nastao, ali odlučno moramo naglasiti da slovensko područje, ni cjelovito ni djelomično ne spada i ne smije nikada doći u bilo kakvu Austriju, ni Sloveniju, spadamo samo u Jugoslaviju i nigdje nam drugdje nije mjesto. Uvjereni smo, da se u tome slažu s nama svi Jugoslaveni.«

KOROŠKI SLOVENC I NEMŠKA ŠOLA

Glasilo koroških Slovencev je primelo pred kratkim poročilo o šolstvu na Koroškem. Prinašamo naslednje odstavke. »Naša javna šola je nemška. S prvim šolskim dnevem je naša mladina deležna izključno nemškega pouka. Svoje osnovno znanje si prisvajala samo v drž. jeziku. Tovrstno učno metodo, pri kateri se učitelji s prv šolsko uro postlužuje dosledno samo enega, učencem bolj ali manj tujeja jezika in se prav nič ne naslanja na učencem poznato materinščino, ocenjujejo moderni nemški vzgojitelji kot najuspešnejši način jezikovnega šolovanja. Mi smo spet skromnega mnenja, da je znanje državnega jezika za vse državljanke Velike Nemčije nedvomno nujno potrebno, a za mlado notranjo rast ni nič manj važno poznanje materinščine in njenih kulturnih zakladov. Nemške narodne manjšine, ki krepko vztrajajo na nemškem elementarnem pouku pravilnost našega mnenja potrjujejo.

Zahtev po upoštevanju slovenskega jezika v šolstvu naše mladine ne bomo nikdar opustili. Tudi v bodoče ostanemo jedro naših kulturnih teženj. V kulturnem svetu je izpričan pravica otrok do zadostnega znanja materinega jezika. Načelno te pravice pač nitče ne bo kratili, komur je dobrabit mladnega rodu resnično pri srcu. Znanje materinega jezika je predpogoj otrokove zdrave osebnosti rasti. Znanje slovenskega jezika pa

je hkrati velikega praktičnega pomena. V naši veliki državi se v zadnjem času polaga velika važnost na to, da bi se Nemci učili slovenskih jezikov. Na nemških visokih šolah poučujejo velike slovenske jezike in že tekmuje ruščina z angleščino. V nemških mestih se otvarjajo tečaji za ta ali drugi slovenski jezik. Tudi ni slučaj, če nemške radijske postaje podajajo svoja poročila domala v vseh slovenskih jezikih.

Nam Slovencev je naš materni jezik položen v zibelko. Četudi ga sedanja ljudska šola ne neguje, vendar polagajmo veliko, zelo veliko važnost na to, da se bodo naši otroci vsaj doma in v naših prosvetnih organizacijah učili lepe, čiste slovensčine. Tako jim posredujejo zaklad, ki jim zna biti nekoli zelo dobrodošel in dragocen. Nikakor ni več čas za to, da bi se iz neke krajevne kratkovidnosti ali malomarnosti zadovoljevali z nezadostnimi drobnici neke »slovenske sprave« ali z znanjem preprostega slovenskega narečja. Taka kratkovidnost in nemarnost bi se kedaj lahko bridko maščevali.

RASNA IZLOŽBA

Pula — Tajništvo pokrajnškog fašističkog udruženja obitelji s mnogo dječje javlja, da će se u Rimu organizirati 21. travnja, prigodom tzv. rimskog Božića rasna izložba. Na toj će se izložbi dati posebno priznanje obiteljima s mnogo djece, te će jedan od obitelja s više dječih onih obitelji koje imaju mnogo dječje. Tajništvo spomenutog fašističkog udruženja poziva sve one obitelji, koje imaju mnogo djece, da pošalju svoju fotografiju, kako bi mogla biti na toj izložbi izložena.

RAT SE PROŠIRIO

OSVRT NA DOGAĐAJE U SKANDINAVIJI

Rat između Njemačke i Saveznika se proširuje. On nije više izoliran na tri velevlasti već je u svoj vrlog zahvatio i dvije nordijske države: Dansku i Norvešku. Njemačka je noću od ponedjeljka na ulazak prodrila u Dansku, okupirala je bez borbe, a ratnim brodovima i avionima prebacila je svoje čete u Norvešku i da nju podvrgne pod svoju vojničku vlast. Nad obim dotle neutralnim državama Njemačka je proglasila vojnički protektorat, što znači da ih je u vojničkom pogledu sasvim podčinila svojim ratnim ciljevima.

Finško-ruski rat, koji je pred kratko vrijeme završen finskom kapitulacijom nakon nekoliko mjeseci očajne borbe, bio je jedna epizoda u sadanjen ratom okraju. Sukob je bio ostao izoliran na dvije zaračene države, a nakon pakta u Moskvi Rusija se — kako to pokazuje razvoj događaja posljednjih dana — opet vratila rezerviranim držanjem, na kon što je izgledalo da idemo u susret njenoj odlučnijoj intervenciji, odnosno reakciji Saveznika, kojoj bi bio cilj Rusija. U tom pogledu mnogo se govorilo o Bliskom Istoku i mogućnosti da se na Crnom moru odnosno na Kavkazu započnu ratne operacije.

Nasuprot tome pozornica događaja ostala je i dalje na evropskom sjeveru, samo što se iz Finske — nakon stanovitve prilično kratkotrajne stanke — prenijela malo prema zapadu, u Dansku i Norvešku.

Kako je došlo do toga poznato je. Nakon zasjedanja britansko-francuskoga vrhovnoga ratnoga vijeća Saveznici su odlučili da naoružaju i odmah u susret njenoj odlučnijoj intervenciji, odnosno reakciji Saveznika, kojoj bi bio cilj Rusija. U tom pogledu mnogo se govorilo o Bliskom Istoku i mogućnosti da se na Crnom moru odnosno na Kavkazu započnu ratne operacije. Nasuprot tome pozornica događaja ostala je i dalje na evropskom sjeveru, samo što se iz Finske — nakon stanovitve prilično kratkotrajne stanke — prenijela malo prema zapadu, u Dansku i Norvešku.

Kako je došlo do toga poznato je. Nakon zasjedanja britansko-francuskoga vrhovnoga ratnoga vijeća Saveznici su odlučili da naoružaju i odmah u susret njenoj odlučnijoj intervenciji, odnosno reakciji Saveznika, kojoj bi bio cilj Rusija. U tom pogledu mnogo se govorilo o Bliskom Istoku i mogućnosti da se na Crnom moru odnosno na Kavkazu započnu ratne operacije.

Njemačka je na to reagirala tako, da je zaposjela Dansku i provalila u Norvešku, motivirajući to među ostalim time, da bi to isto — da nije učinila prije ona — bila učinila Engleska. U tom pogledu je svakako interesantno obrazloženje glavnog zapovjedništva njemačke vojske, koje je istaklo, da je bilo prisljeno na te mjere zato, kako bi spriječilo napadaj na Dansku i Norvešku, kao i zbog sprječavanja daljnjih neprijateljskih akcija na štetu ovih dviju država. Zbog svega toga njemačke je vojske uzela pod svoju zaštitu Dansku i Norvešku.

Prve vijesti iz Pariza i Londona nakon njemačke akcije govore, da su Engleska i Francuska odlučile poslati Norveškoj pomoć, a naravno je da su obje velevlasti poduzele smiesta sve potrebne vojničke i pomorske mjere, kako bi se suprotstavile Njemačkoj na njenim novim pozicijama.

Kako će se stvari dalje razvijati i to ne samo na sjeveru Evrope, u napadnutim državama, napose u Norveškoj (jer je Danska odmah kapitulirala) vidjet će se. Posebno će se vidjeti hoće li se ratno popršte i dalje eventualno proširiti ili će se zaustaviti, barem za neko vrijeme na terenu, koji je sada zahvaćen od ratnog plamena, na koja će dati odgovor možda već najskoriji razvoj događaja, ali jedno je sigurno, da je obracun između Njemačke i Saveznika ušao u odlučnu fazu neposredne borbe, u kojoj moraju sudjelovati i oni, za koje je jasno da su svakako htjeli ostati po strani od sukoba.

TALIJANSKI SEZONSKI RADNIC I NJEMAČKOJ

Kako javljaju iz Rima u sjevernim pokrajinama Italije koncentrirano je 36.000 talijanskih poljoprivrednih radnika koji putuju u Njemačku gdje će ove kao i prošlim godinama biti zaposleni u sezonskim poljodjelskim radovima. Prvi transport ovih radnika već je stigao u Njemačku.

SVRSIHODNA DOBROTVORNOST

Težina nesreće, koja je zadela istarski puk prigodom eksplozije u raskom ugljeniku, prikazuje se danomice znatnijom. Mnogo je istarskih graditca i uselja dala svoji primos životom rudara našega roda i koljena razornoj moći prirode: mnoge je prije reda pokrila rodna zemlja, — mnoge obitelji zavila u crno i lišila hranitelja.

Mora se ipak priznati, da nije uzimanjula dobrotvorna ruka državne vlasti. Obecan je u prvi mah osnutak posebnoga konvikta za odgoj i obrazovanje djece unesrećenih, a zatim se spomenulo namještenje njihovo u zavode, koji već postoje, i koji će se eventualno za nje i proširiti. Razlika nije bitna, gesta je svakako lijepa i hvalevrijedna. — Dieca su oteta gladi u redovitske, kačarice i mačiniom plaću i narančani u poznom im govoru, a dospjela ovamo ili otamo, uživati će, — naravno, u državnom tečku, — dostojan uzgoj prema novom školskom humanizmu, koji je predložio zastupnik talijanske vlade, ministar Boutau, umno onako stalno veličati prigodom, uedavmoga svoga posjeta Beogradu i Zagrebu, — prema humanizmu, od kojega se izrazi i obćenite „ohranice svih osrada među ljudima iste zemlje, slomi svih posebnih barjera“.

MALE VIJESTI IZ CIJELE ISTRE

Pula — Izašla je odredba prefekta, prema kojoj se u srijedu nikakke ne smije prodavati meso, osim u iznimnim slučajevima i to samo u određeniim mesnicama. Uzrok je štetiina mesa, kojega, kako je poznato, u Italiji nema mnogo nego ga valja u velikim količinama uvoziti.

Kanfanar — Ivo Matohanac i Miho Šošić sjedili su u gostinju Meden u Kanfanaru. Šošić je zadržan kao za stolom i dok je drijetao, netko mu je izvukao iz zepa 100 lira, što je za njega predstavljalo imetak. Osumnjičen je bio Ivo Matohanac, no nije mu to bilo moguće dokazati.

Zminj — Starog Paškvala Božca prevarilo je vino. Vraćajući se jedne večeri kući pao je pred vratima tako nesretno, da je udario čelom o prag i ispekao si celo, pa je morao biti prevezen u puljsku bolnicu. Stanje mu je opasno.

Puntakriža — Među našim ribarima i Cozotina došlo je do svadje. Oko cvije mlitje od obala bacili su naši ribari mreže u more. Drugor jutra u zoru opaze da su im mreže razderane, a riba, koja se je vjerojatno ulovila, da je nestala. Obuzela ih črna slutnja, da im je netko napakostio. I zaista nedaleko od toga opaze čozotsku ladju „Vandur“. Ribljištvi se ustanovili su zaista da su Cozoti izvukli njihove mreže, pobrali na brzi ruku ribu i mreže ponovno brzo bacili u more. Nastala je sčrna svadja, koja je zavrsila time, da su Cozoti ovedeni u Rovinj i tamo kaznjeni globom od 2000 lira i 6 mjesecnim zatvorom.

Labin — Rudar Dominik Tenčić vraćao se je u noći kući i potraživši u jednoj udobini u zidu ključ od kućnih vrata opazi, da ključa nema. Počeo je udarati po vratima, da mu žena otvori iznutra. Ona, koja je neobično se začudila, što je nestalo ključa, u času kad je otvorila vrata, nahrupje iz kuće iz jednog kuta dva zakrbljavna lopova, odurnu Tenčića, udare po glavi njegovog sina koji mu je priskočio u pomoć i nestanu u mraku. Dok se je Tenčić osvijestio, njih je već davno nestalo. Odnijeli su 350 lira, jednu šunku i razne odjevne predmete.

Lovran — U sjedištu Dopolavora bio je ples. Iza plesa vraćao se Josip Zvanetić kući, kad li opazi kako mu se u mraku približavaju dva individua, koji su ga ne govoreći mnogo napala batinama. Zvanetić ne budi lud, pograbri nekakvu kolčinu i udri mlatići oko sebe tolikom žestinom da su se oba napadača našla za čas na zemlji, ispremačena. Ustanovilo se da su u njegova dva protivnika Marijan Grbac i Ivo Zvanetić. Zbog prekoračenja nužne obrane Josip Zvanetić osuđen je na 45 dana zatvora.

Rijeka — Na ovogodišnju velikoj izložbi uzorka u Milanu sudjelovat će i riječka pokrajina, koja će urediti poseban kvamernski paviljon. Paviljon će biti otvoren dne 12. travnja.

Rijeka — Otvorena je zračna linija: Rijeka-Pula-Venecija. Kako je dan bio lijep, na pristanište je došlo veoma mnogo znatijehov svijeta, da vidi odlazak velikog motornog hidroplana, a isto je tako došlo mnogo ljudi i kad se je avion vratio.

Rijeka — Bogata prosjakinja uapšena je ovih dana na vratima župne crkve Svetoga Vida. To je neka Katarina Buljanović rodom iz otoka Paža. Istraga je ustanovila, da ima u banci gotovog novca 20 tisuća lira. Ona se je branila da nije prosjaciha, no kod nje je nadlje no 27 lira u sitnom novcu, kojega je prema iskazima svjedoka naprosila pred crkvom.

IZ RODNOGA KRAJA

CENE MESA SO SE ZVIŠALE ZA 25 ODSOTKOV

Trst, aprila 1940. — (***) Osrednji korporativni odbor je imel v Rimu posebno sejo, na kateri so razpravljali o nastalem položaju na živilskem trgu in o porastu cene na splošno, ki je tesno povezan z mednarodnimi cenami i vjolkimi motnjami. Produktijski stroški skoro vseh industrijskih izdelkov so se od avgusta 1939 do marca 1940 zvišali do 70 odstotkov. Indeks cene na debelo se je samo v zadnjem tednu letosnjega februarja zvišal za 13,6 odstotkov. Pa tudi cene na drobno so se znatno

dvignile in v primeri z lanskim marcem celo 17, da 18 odstotkov. — Odbor je določil, da se cene mesa in mleka zvišajo za 25 odstotkov; dalje, da ostanejo maksimalne cene kruha, riža, olju, sladkorju in kavi do 31. julija t. l. neizmenejene; ravno tako se ne smejo zvišati najemnine, cene za plin in vodo, železnice, poštna in telefonske tarife. Da se mezdje prilagode novo določenim cenam, je odbor odredil zvišanje mezd za 10 do 15 odstotkov, in sicer s 25 marcem.

CIJENE ŽIVEŽA

Pazin. — Cijene živožnih namirnica maksimirane su ovako: slanina, koja je do sada stajala 11,50, stoji od sada 12,50 lira kg. drveni ugljen povisen je za 5 čentezima kg, janjetina stoji 7,20 lira kg za prednji dio, a 8,25 za stražnji dio. Govedina je poskočila u cijeni za 80 čentezima po kilu, a svinjetina za

1,50 lira. Goveda prodaju se po 405 lira žive vage, a krave po 355 lira žive vage po kvintalu. Mlijeko, koje je do sada stajalo 1 lira litru, stoji sada 90 čentezima. Riža je poskupila za 2 lire po kvintalu, a sjemenno ulje stoji sada 9,30 lira litra.

REKORDNA CENA KROMPIRJA V ITALIJI

Trst, aprila 1940. — (***) Ze od začetka vojne stalno naraščajte cene živilom, zlasti občuten pa je dvig cene krompirju. Od začetka vojne pa do letošnjega marca se je krompir podražil od 44 na 95 lir za meterski trg. Tak porast cen ni bil na italijanskem trgu zabeležen od svetovne vojne. Ker pa se je na trgu

pojaviła velika množina ranega krompirja, katerega izvoz bo zaradi vojnih razmer zelo otežen računajo, da bo cena popustila. Čim je prišel zgodnji krompir na trg je dosegel ceno 110.— pa tudi 130 lir za stoto, pričakuje pa se, da bo radi velike množine krompirja, cena padla najmanj na 100 lir za stoto.

TEMELJITA ADAPTACIJA CESTE IZ GORICE DO POSTOJNE

Gorica, aprila 1940. — (***) Ze delj časa je, kar so začeli z deli na cesti, ki pelje iz Gorice po Vipavski dolini do Postojne. Na odseku iz Gorice pa skoraj do Šempasa je adaptacija ceste že gotova. Pri delih je zaposlenih tudi nekaj domačinov iz okoliških vasi, vendar uprava ne zaposli več kot enega iz posamezne družine. Na Lijaku, pod Osekom

in pri Dobravljah je cestna uprava odkupila od domačih posestnikov primerna zemljišča, kjer bodo stizidali stanovanjiska poslopja s prikičinami za cestarje. Nekateri deli te ceste so bili zadnje čase v obupnem stanju in je bil skrajni čas, da so se merodajni faktorji odločili za temeljito popravilo.

NESTALO MU 2000 LIRA

Sveti Vičenat. — Ivo Vojnić pokojnoga Mate je Sambrica kraj Svetoga Vičenta prodavač je vino i dobio od gostiončara Rogana 2000 lira, koje je pomno spremio u kući. Jednoga dana za vrijeme dok je on zajedno sa ženom radio u polju, netko se je uvukao u kuću i odnio mu novac. Posumnjao je na 15 godišnjeg Antuna Mohorovića, koji je

uapšen zajedno s bratom i ocem mu. Kako su se na preslušanj zaplitali, to su svi zajedno ovedeni u Pulu u zatvor. Izvedeni pred sud, uspjeli su dokazati da je 1000 lira, koje su kod njih pronađijene, njihovo vlasništvo i da su ih zaradili kapajući kremen, pa su pušteni na slobodu, zbog pomanjkanja dokaza. I tako je Vojnić ostao bez svojih novaca.

IZ KOŠANSKE OKOLICE

Postojna, marca 1940. (***) U košanski okolici je vedno dovolj dogodkov, ki so vredni, da jih zabeležimo. Med tem ko nestrpo pričakujemo izida razprave proti obtoženim umora, ki je bil lansko pomlad razkrinkan v naši vasi, smo doživeli drugo senzacija. Pred kratkim je bilo aretiranih več mladenic, ki so si drznili postaviti se po robu domačemu učitelju. Trlje izmed njih, na sicer Pupis Anton, Adam Anton in neki mladenič iz sosednjega Kala (pri St. Petru) so bili postavljeni pred tržaško konfinacijsko komisijo. Pupis Anton, ki je bil svojčas že konfiniran, nato pa deležen amnestije, je bil sedaj obojen na 4 leta konfinacije brez pravice do amnestije. Adam Anton je dobil 2 leti konfinacije, mladenič doma s Kala pa eno leto.

JOS JE UVIJEK ZIMA

Pula. — Po cijeljoj Istri vlada još uvijek dosta hladno vrijeme, iako je proljeće po kalendaru već tu. Obzornje je skoro nad cijeljom Istrom mutno i oblačno, pa puše pomalo i hladan vjehar, tako da se ljudi još uvijek ogrjevaju katunima, kao da je siječanj, a negdje skoro svibanj. Najviša temperatura ovih dana bila je 5 stupanja iznad ništrice, a to je za doba u kom se nalazimo zaista dosta niska temperatura.

POVIŠENJE PLAČA

Pula. — Uslijed općenitog postupljenja živežnih namirnica i odjevnih predmeta, donio je centralni korporativni odbor odluku da se ima povisiti i plaća radništvu. Cinovništvo 3 kategorije dobiva povisicu od 15%, činovništvo 2 kategorije 12%, a ono i kategorije 10%. Radništvu raznih industrija povisen su plaće različitio. U mehaničkim industrijama dobivaju radnici, žene i djeca iznad 16 godina 15% povisice, a djeca ispod 16 godina 12%. — Radnici u elektroindustriji dobivaju 12%, u građevnoj industriji 15%, drvenoj industriji 15%, industriji cementa 15%, ribari već prema morima gdje ribare od 10 do 15%, kožnoj industriji 10 do 12% i t. d.

Studena — Ovdje je uapšen Marjan Škrjanc u času kada je htio iz Jugoslavije bez putnice u Italiju. Škrjanc, koji je rodom iz ovih krajeva prebjezao je nedavno u Jugoslaviju bez putnice, navodno da se tamo sastane sa ženom, koja mu živi u Zagrebu, a sada se je vraćao kući. Zbog prelaza granice bez dozvole Škrjanc je osuđen na 5 mjeseci zatvora i 3000 lira globe.

DIJAŠKI DOM V CELOVCU ZAPRT

„Sokolski glasnik“ pa poroča, da je policijska oblast zaprla slovenski „Dijaški dom“ v Celovcu, kjer so stanovali dijaki, ki so obiskovali celovško gimnazijo. Dom je bil ustanovljen leta 1907, in je obstajal iz dveh poslopij, v katerih je bilo prostora za 35 dijakov. Prej so si slovenski dijaki vednoma nastanili v škofijskem internatu „Marjanjšču“. Leta 1938, je zaseda »Marjanjšče« organizacija Hitlerjeve mladine, katoliškim dijakom pa so dovolili, da se preselijo v St. Pavel. Med šolskim letom pa je prešel internat v roke narodno socialističnih profesorjev.

VJENČANI I UMRLI U PULI

Pula. — Vjenčani: Krivić Ljudevit i Janković Marija; Crnobori Antun i Mihelić Marija; Bugarina Nikola i Plinčin Ivana; Valenta Petar i Meden Plešina. — Umrli: Udovič Josip iz Pazina; Kolbas Antun iz Laništa; Zudec Antun iz Višnjana; Urban Petar iz Zminja; Zubrančić Vinko iz Baške nove; Stihovič Marija iz Pazina; Rabac Foška iz Pule; Holiski Antun iz Pazina; Pakjović Božo iz Svetoga Vičenta; Katarina Gobo iz Labina; Martin Mofardin iz Kanfanara; Bačić Antun iz Pazina; Klarčić Zita iz Pazina.

DVE NOVI LADJI SO SPOVILVI V TRŽICU

Tržić, aprila 1940. — Dne 6. aprila t. l. so v tržički ladjedelnici spustili v morje 10.000 tonsko motorno ladjo »Francisco Barbaros«. Iste dni so tudi splovili 10.000 tonsko motorno ladjo »Siddarmas«. Ta ladja je bila zgrajena v rekordnem času 5 mjeseciv.

JOS JEDNA DJEVOJKA NASTRADALA OD PATRONE

Pula. — Zadnji smo put javili o maloj Ujčići iz Jadreški, koja je našla na polju patronu, igrala se njome i doživjela nesreću, jer joj je patrona eksplozivirala, odnijela tri prsta na desnoj ruci. Ovih dana dogodila se je slična nesreća u Ližnjanu. Jedanaestogodišnja Marija Klunčić pasući volove našla je na jednu patronu, pa se počela igrati. Patrona se je rasprsnula i nanijela joj je nekoliko ozljeda po licu. Jedan joj je kromčić probio čeljust i odnio joj jedan zub, dok su joj drugi komadići ozlijedili vrat, usta i ruke. Ovdjevana je u bolnicu u Pulu ali je tamo na sreću ustanovljeno da ozljede nisu tako teške naravi i da će za par tjedana moći ozdraviti.

DROBIŽ

Trst. — Na zahtjevo centralnoga statističnoga ureda u vezi s tuom u Trstu morali sponemiti red dosadašnjih lišnih stevika. Po novi rečnici odno vodata vrata pa tuđ stranaška imela svojo steviko.

Trst — Ministriški predsjednik Musolinij je odredil prodaju 207 prstanov, ki so jih darovali abesinski poglavari, Italijanski narodni banki in da se za izkupice ki znaša 46.721,05 lir, zgradil elektromehanična delavnica na području instituta za mlado industrijo in obrt iz Trsta i Istre in Kvarneru.

Trst — Z' mlm. dekretom so bile povišane mirovine umirovljenecem tržaškega Lloydja za 15 odstotkov.

Gorica — 17-letni Marij Karčić in Dolenjega v Brdih je pri Vrhovljah padel z motornoga kolosa in se težje ranil. Pretresel si je tudi mozgane.

Trst — Te dni je umrl v Italiji znani cirkuški mošter Erhard Zavatta. Ki je imel dolga leta v Trstu svoj cirkus.

Trst — Vsiđed zanije amnestije, ki je bila podeljena zaradi vojne princeze Marije Gabrijele, je bilo izpuščenih iz vseh Italij. zaporov 9574 kaznjencev.

Trst — Zaradi prodavanja slabega mleka so bile pred tržaškimi sodiščem obojene na denarne kazni do 300 lir sledeće mlakarice: Čepak Josipina iz Dekanov, Ravber Marija iz Repentabra, Berdon Marija iz Loga, Pongrac Josipina iz Doline in Filipčić Ema prav tako iz Doline.

Klein, Mont — Plijunec je podlegel rojak Anton Mahine, v starosti 59 let. Doma je bil iz Selišća pri Ilirski Bistrici, v Ameriki je bival 29 let. Zapušća ženo.

Cleveland — Dne 11. marca je naglo umrl Jos. Mellika, star 67 let i doma iz Rodika na Primorskem. V Ameriki je bil 31 let in zapušća dva sinova, dve hčeri in sestru.

Saginaw, Mich — Dne 1. marca je v Standishu umrl Mary Slavčić, stara 40 let doma iz Podgrada v Istri.

Lowellville, O. — V tei naselbini je Vinko Kinkeli, umrla žena Franciska Kinkela, roj. Jardaš, stara 59 let in doma iz Breze pri Kastavu v Istri. Zapušća družino.

Pittsburgh, Dne 19. januarja je umrl naš rojak Rudolf Bole iz Postojne. Pokojnik je dospel v Ameriko 1909 leta. Ni bil pokopan, ampak po njegovi želji je bilo njegovo truplo upepeljeno. Zapušća ženo, sina in dve hčeri.

St. Louis, Mo. — Dne 29 febr. je umrl Valentin Mikuluš, star 76 let in doma iz St. Vida nad Vipavo. V Ameriki je bil okrog 35 let in tu zapušća oženjenega sina in hčer.

Pittsburg, Pa. — Tu sta pred kratkim umrla Frank Ostanter star 58 let in rojen pri Komnu na Krasu ter Anton Benko, star 74 let in rojen v Zarečju pri Ilirski Bistrici na Primorskem.

Buenos Aires — Dne 25. januarja je umrla mlada mati, Olga Ušaj, poročena Makuc iz Batuj na Vipavskem.

Pokojnica je prišla v Argentino pred 10 leti, kjer se je čez nekaj let poročila z Makucem Stanetom. V Argentini je zapušća moža, Stanka, hčerkeki Olgo, staro 4 leta in novoročeno Elizu in brata Jožefa, v domačem kraju pa očeta in še eno sestru v Egiptu.

Kako će se u Italiji provoditi opća i djelomična mobilizacija

Kako javljaju iz Rima objavljen je dekret zakonskog projekta o organizaciji vrhovne državne obrane i o vojničkoj i civilnoj mobilizaciji. Ovi dekreti odobreni su na posljednjem sjednici ministarskog vijeća. Prema mobilizacionom planu koji se primjenjuje u slučaju ratne opasnosti, opća i djelomična mobilizacija provode se ne samo pozivanjem pod oružje vojnih obveznika, nego i stavljanjem u ratno stanje državnih, pokrajinskih i općinskih ustanova kao i svih industrija javnih i privatnih poduzeća. Civilna mobilizacija obuhvaća sve građane koji nisu vojni obveznici kao i žene i djecu koji su navršili 13-tu godinu, pa se time na sve građane bez razlike primjenjuje ratna disciplina bez obzira da li će oni biti upotrebljeni za pomoćnu službu u ratu ili će dalje moći obavljati svoje redovite poslove. Kontrolu nad izvršenjem civilne mobilizacije vrše nadležni ministri i generalni komesar narodne proizvodnje. Vlada može rekvirirati proizvodnju pojedinih industrija i poslovna sredstva raznih poduzeća, kao i njihovu pokretnu nekretnu i imovinu. Pri tome vlad može da uređi racionalnu podjelu proizvoda potrebnih za prehranu kao i za pozovu građane, da prihvate svoju pokretnu imovinu i svoja raspoloživa sredstva u koliko bi ta mogla poslužiti državnoj obrani.

KAKO SO ZAPUSTILI FRANCOZI ILIRSKJE DEŽELE

Hrvati in Slovenci so se borili tako na francoski kakor na avstrijski strani

V sedmem zvezku pravkar zaključene »Zgodovine slovenskega naroda«, ki jo je začel pisati dr. F. Gruden in jo po njegovi smrti nadaljeval dr. J. Mal, čitamo na straneh 84-86 dokaj pregleden opis bojev, ki so se odvijali v Ilirskih deželah, preden so jih zapustile francoske čete.

Sedaj pa je neki Aldo Mattel v tržaškem mesečniku »La Forta Orientale« (Letnik X. števil 2-3, jan., feb., marec 1940) objavil obsesajni spis, v katerem podaja podrobnejšo sliko o dogodkih, ki so se vršili v vseh Ilirskih deželah, še posebej pa v Istri in v Trstu.

S posebnim občutkom bere človek, kako sta bili sestavljeni armadi na obeh straneh, na francoski in na avstrijski. Tako je pripadal francoski armadi, ki ji je poveljeval pastorek cesarja Napoleona, Italijanski podkrali Evgenij, tudi oddelek generala Giffenga. Ta oddelek, ki je bil po velikosti enak brigadi, so tvorili starije hrvatski polki iz Like, Otočca, Ogulina in Slunja ter 1. in 2. banški regiment. Poleg tega se je bila na francoski strani tudi narodna garda iz Istre, tako med drugim iz Buzeta, Oprlita Vodnjana in Barbana.

Na avstrijski strani, kjer je bil poveljnik baron Hiller, pa sta stali brigada gen. majorja Stanačevića z oddelkom Jelačićevega polka in brigada gen. majorja Vlašića s Stubičevimi huzarji. Desnemu krilu je poveljeval general Radivojevič. V njem so bili skoro izključno granirarski polki. Hrvati so se torej bili proti Hrvatom, (prav tako seveda tudi proti Slovenci), toliko na oni kolikor na drugi strani za tuje interese. Na tem ne izpremeni prav nič dejstvo, da so se gori omenjeni granirarji v francoski armadi uprli in da so prestopili k avstrijski vojski. S tem so k večjemu dokazali, da so od obeh tujih gospodarjev izbrali bas onega, ki jim je bil v narodnem pogledu najbolj nevarni. Teda sigurno ni narodnostni moment igral odločilne vloge, saj je bil poveljnik Hrvatov, ki se je najbolj odlikoval v boju proti Francozom na istrskih tleh Francoz Laval de Nueent. Istinik znanega grada na Trstau, ki je bil prej lasti Frankopana.

Na francoski strani pa se je bojeval in je bil v boju pri Bistrici v Rožni na Koroskem ranjen major Frankopan.

Ne bom tu opisal poteka bojev na Koroskem, na Kranjskem in na Hrvaškem vendar moram prav glede teh dežel hvalliti pisatelja, ker rabi za vse kraje v sedanjih Jugoslaviji slovenska kraljevina imena.

PRAZNIK PRIMORSKI SLOVENCEV OB JUBILEJU DR. GUSTAVA GREGORINA

Osemdesetletnica dr. Gustava Gregorinca je praznik za vse primorske Slovence in Slovanke. Dr. Gregorin je sin slovenskega Krasa in je najlepši del svojega življenja, svojo mladost in ono dobo svojega življenja, ko mož največ ustvarja, posvetil svojemu narodu na Primorskem. Opravičeno se torej o priliki, ko obhaja osedenasetletno priložnost rojstva, spominjamo tega dogodka vsi, ki smo navezani na njegovo ožjo domovino, z občutkom globoke hvaležnosti in spoštovanja do njega, pa tudi z občutki ponosa in zadovoljstva, ker nam je naša ožja domovina dala takega moža, ki po svojem karakterju po svojem delu, po svojem nesebičnosti, skromnosti in požrtvovanju lahko služi za vzor.

Dr. Gregorin je bil politik celo svoje življenje, ker so se bavil z javnimi vprašanji in aktivno sodeloval v javnih društvih in korporacijah ki so imele za cilj izboljšanje celokupnega stanja naroda v okviru njegove ožje domovine, odkar je kot mladenič stopil v svet. Narod pa ga je izbral in poslal kot svoje-ga zastopnika v razne javne korporacije, v mestni svet tržaški, ki je bil istočasno tudi deželni zbor (pod Avstrijo), dalje v goriški deželni zbor in v parlament na Dunaj, kjer je v več legislaturah zastopal z uspehom interese svojega ljudstva.

Toda ime dr. Gustava Gregorinca je nerazdružljivo povezano z nekimi najlepšimi spomeniki tržaškega predvojnega Sloventva. Ti spomeniki so: slovensko solstvo v Trstu, Tržaška hranilnica in Posojilnica, Jadranska banka list in tiskarna »Edinost« in — kot krona vsemu — naš Narodni Dom v Trstu.

Kakor v ostalih pokrajinah bivše Avstrije tako je tudi v Trstu naš narod šel v početku preteklega stoletja prišel k narodni zavesti, katere se je potem vedno bolj dvigala in stopnjevala. Pravi narečniček v narodnem duhu pa se more beležiti šele od zadnjih dveh decenij prošlega stoletja. Teda

všlo, kakor na pr. Aich za Dob pri Domžalah, in Posendorf za Hudo pri Stični. Glede krajev na Primorskem rabi Italijanske izraze, četudi gre za čisto slovenske ali hrvaške vase. Je to pač v skladu z duhom, ki je sedaj tam odločen, saj se je tudi avtor sam verjetno še pred kratkim pisal Matejčič in ne Mattel.

Po avstrijskem pričakovanju se je moral odločiti boj na Koroskem, zato so pripisovali levemu krilu proti Hrvaški le stransko vrednost, vendar je prav to krilo proti volji glavnega poveljnika Hillerja po zaslugi gen. Nugenta igralo najvažnejšo vlogo v teh zadnjih bitkah med Avstrijci in Francozi v Ilirskih deželah. Nugentu se je v najkrajšem času posrečilo pregnati Francoze iz Karlova in celo z Reke.

29. avgusta 1813 se je predstavljal na Reki gen. Nugent nekdanji poročnik tržaškega dobrovoljskega bataljona Josip Lazarčič z željo, naj mu stavi primer-nico krdelo na razpolago za osvobodje Istre. Nugent mu je dal 40 granirarjev in 12 huzarjev. S temi pa je Lazarčič napravil naravnost čudeže. Stojal je takoj v zvezo z angleško mornarico, ki je plula po reškem zalivu, in tako dobil podatke o francoskih posadkah v Istri. V kratkem je očital svojo četo s kmetci, ki so bili oboroženi z motikami, lopatami in stariimi puškami. S to vojsko, ki je štela okoli 2.400 mož, se je že 3. septembra prikazal pred Pazin in prisilil tamonjšo posadko, med katero je bilo tudi 150 granirarjev iz Otočca, da se je udala. Ujel so tako 3 višje častnike, 26 častnikov, 900 mož in 3 topove. Imeli pa so pri tem samo 7 mrtvih. Lazarčič jih je osebno pregledal na Reko in se vrnil s pomočjo četo 120 mož. 10. septembra je zavzel Buzet, dan nato se mu je moral podati Koper, zlasti, ker sta se med me-meno prikazali dve angleški ladji. Medtem je njemu podrejeni poročnik Deutz korakal proti Puli, ki se je prvotno branila, a se je končno udala, ko je neka angleška ladja pripeljala 80 uporniških granirarjev iz Otočca. Lazarčič je za svoje zasluge bil povišan v majorja in odlikovan z redom Marije Terezije.

Medtem se je Nugent z jedrom svojega oddelka nastanil v Ljubi pri Jelšanah. Francoski general Garnier se je moral umakniti proti severu in se je močno utrdil med Materijo in Percupljami. Nugent pa je stalno pošiljal manjše oddelke po vsej Istri in proti Postojni, da bi tak vzbuil dojem, da razpolaga z mnogimi vojniki. 2. septembra je tak oddelek prodrl celo v tržaško vrednostje. Zato so Francozi sklenili napasti Nugenta. Od dveh smeri od Postojne in od Trsta, so korakali proti Ljubi. Toda Nugentu se je posrečilo pregnati obe francoski koloni, prvo pri Jel-

sanah, drugo pri Trnovem. Nugentove čete so zasledovale Francoze prav do Bazovice in 10. septembra so se prikazale na Velikem Trgu v samem Trstu.

Sredi septembra so Francozi zopet hoteli uničiti Nugentovo vojaški oddelek. Toda Nugent se je previdno umikal ogromni premoči od Trnovega do Jelšan in nato še do Kastva in Sv. Mateja. Nugent je razpolagal z enim bataljonom, 85 konjeniki in 4 topovi, proti njemu pa je stalo 15 bataljonom, 500 konjenikov in 12 topov. Zato je Nugent majorju Gavendij ukazal, naj se z manjšim oddelkom umakne na Reko in še dalje proti Karlovcu in da zvebi za seboj Francoze, kakor da bi šlo za vez oddelek. Medtem pa se je Nugent sam z glavnim delom svojih čet umaknil v notranjost Istre, najprej v Pazin, nato v Koper. Od tod je ukazal Gavendij, naj koraka proti Postojni in Razdrtemu, sam pa se je utaboril na grebenu nad Sv. Ivanom pri Trstu.

Potek bojev na Kranjskem je dal postopaj Evgeniju povod, da je ukazal naslednje umik proti Gorici. On sam je že 1. oktobra dospel v Razdrto. Nugent je nadlegoval ta umik do pred Devina in Mirna. Nato se je vrnil pred Trst. Tja je 31. oktobra priselala tudi angleška flota na povratku z Vlsa in iskrala okoli 500 mož in več topov. Poveljstvo nad kopnimi četami je prevzel avstrijski general Latzmann. Boji in pogibanja s Francozi so trajala do 3. novembra. Tredaj so podpisali donovor o predaji, in sicer za Avstrijce gen. Nugent, za Angleže admiral Premantle. Francozom so dovolili časten odhod Korakovo in v bojni opremi skozi mesto do Ončini, kjer so odločili črete. Pred njimi pa je stopal major Lazarčič.

Tako se je končala epizoda francoske vlade v Ilirskih deželah.

P. P.

ZAGREBAČKI LISTOVI O JUBILEJU DRA GUSTAVA GREGORINA

Osamdeset godišnjica zaslužnega dra Gustava Gregorinca kome smo v prošlom broju posvetili dva prikaza nje prošla nezapaženo ni v hrvaškoj javnosti. Ta ku su »Novosti« v svom broju od 9. IV. donijele sažeiti prikaz rada Gregorinca, togaj kako veliki nestora slovenski politični i nekadašnji Primorske. U članku se nabrajaju zaslugu dra Gregorinca za primorske Slovence, a na koncu se kaže, da je na tajnom sastanku u aprilu 1915. bio poslan zajedno s Dinikom Trinaševićem u inozemstvo, gdje su obojica postali članovima Jugoslavenskoga odbora.

»Obzor« je u svome broju od 7. o. m. donio na svojoj političkoj stranici bližesku u kojoj spominje da je posljednji broj »Istre« donio prikaz života i rada zaslužnoga slovenskoga političara, bivšega blagajnika Jugoslavenskoga odbora u Londonu.

kazalo najprej pri »Tržaški Posojilnici in Hranilnici«, zavodu, ki je bil ustanovljen z njegovim uspešnim sodelovanjem v Trstu. IZH je tako postala važan denarni zavod, okoli katerega se je organiziralo narodno gospodarstvo na solidni podlagi. Nastali so tudi drugi novi zavodi s slično funkcijo in tako je situacija s časom tako daleč dozorela, da se je po iniciativi dr. Gregorinca in njegovem prizadevanju moglo pristopiti ustanovitvi posebnega bančnega zavoda, Jadranske banke v Trstu, ki je bila najbolj domači solidni tržaški bančni zavod. V predvojnih letih je Jadranska banka v Trstu v ogromni meri doprinesla ekonomskemu napredku in blagostanju našega elementa v Trstu, pa tudi ugledu pred tujci in narodnimi nasprotniki. Napredek tega zavoda se je imel zahvaliti sposobnosti, pridnosti, podjetnosti in solidarnosti tržaških Slovanov z dr. Gregorinom na čelu.

Dobro je znal Gregorin, da siguren in soliden vsestranski napredek organizirane sredine, kakor je tedaj že bila v Trstu, ni mogoče brez lastnega glasila, ki posreduje med vodstvom in širokimi sloji in ki naj služi širjenju kulturne, gospodarske in politične zrelosti naroda. List »Edinost«, ki je izhajal lepo vrsto let, je bil še skromen po obsegu in vsebini, in nikakor ni več ustrežal potrebam novih časov. Dnevna naklada je bila iz početka kaj skromna: sprva 700 do 1000 izvodov, toda ona se je stalno višala ter je postopno dosegla do 3000 izvodov na dan. V teku leta 1898 si je list ustanovil lastno tiskarno, ki se je tudi imenovala »Tiskarna Edinost«. Ko je leta 1904 bil dograjen »Narodni Dom«, se je tiskarna prevelila v to hišo, kjer je zopet omogočilo novo izboljšanje lista, jer je tu bilo koncentrirano vse narodno delovanje. Končno se je posel tako razvil, da se je morala, februarja 1914 leta, nabaviti posebna hiša v ulici Sv. Frančiška št. 20. Tu je tiskarna dosegla vrhunec svojega razvoja in je postala po svoji notranji uredbi vzorna, tako da je obrtna komisija ob pregledu prostorov v svrhu kolovadacije izjavila, da je tiskarna »Edinost« med tržaškimi tiskarnami najmodernejše urejena! List je tedaj dosegal tiražo do 12.000 dnevno

KULTURNA KRONIKA

„KVARNERSKI ARGONAUTI“

U Milanu je izišla knjiga »Kvarnerski argonauti«, koju je napisao Atilio Prodam, a u kojoj opisuje prilike na Rijeci godine 1918 od dana otkako su ušle u Rijeku prve talijanske ratne ladje pa sve do dana, kad je Rijeka nakon raznih neprijetljivi anektirana Italij. Opsan je rad talijanskog Narodnog Vijeća na Rijeci i riječke gradske općine u onim danima. Mnogo je toga izneseno, što su u one dane radili riječki Talijani, a o čemu naša široka javnost nije znala. Za upoznavanje neuralgične točke u krajnjem kutu Kvarnera, koja se zvala Rijeka, svakako je dobro pročitati i tu knjigu, iz koje će savremenici onih dana upoznati mnogo toga, što im je tada bilo nejasno.

NAŠI V ČEŠKEM PREVODU

Znani prevajalac Vojtech Merka, ki je tudi vpoštovan pisatelj, je za letošnjega veliko moč razposlal mesto vošil za praznike svojim prijateljem brošuro-ko šestih listov z naslovom »Vesele velikonoce preje dr. Vojtech Merka. V Moravske Ostrave v brzcu 1940«.

To posebno vošilo obsega 16 pesmi sledenih pesnik in pesnikov: Josipa Velebita, Side Kostuščičev, Vere Luketičev, Vjekoslava Majerica, Vide Taufnerjeve, Jože Lovrenčiča, Mirana Jarca, Franca Bevka, Pavla Karlina in Miroslava Jelca.

AMERIKANSKI LIST O NAŠEM ZEMLJAKU

Amerikanski magazin »Reflector«, koji izlazi u Gary, Indiana, donosi pod naslovom »A new Yugoslav genius on the horizons« (Novi jugoslavenski genije na horizontu) opširan članak sa slikom našeg zemljaka, Istranina iz Lovrana Josipa Vidušića, koji je sa 30 godina uspio da postane profesorom sveučilišta u Atlanta Ga. List kaže, da Vidušić ide stopama velikih učenjaka Tesle i Pupina.

ISTARSKA PUČKA GLAZBA U RADIJU

Ljubljanska radio-stanica prenosi je u srijedu, 10 aprila o. g. večer istarske pučke glazbe s narodnim pjesmama. O razviku istarske narodne glazbe predavao je prof. Saša Santel.

TRETIJ TRANSPORT KANALČANOV NA KOROSKO

Treťji transport Kanalčanov je dospel v Beljak v soboto 30 marca. Bilo je skupno 200 oseb, katere so Beljačani tople pozdravili, nakar jih je vlak odpeljal v špital, kjer bodo časno nastanjeni. Njihovo oskrbo je prevzela organizacija NSV.

Na vprašanje, v kakli zvezi je bil splošni razvoj tržaških Slovanov z razvojem lista Edinost, je dr. Gregorin v spomenici ki jo je izdala Edinost ob svoji 50-letnici, dejal: Brez lista Edinost in njegovega razvoja tržaški Slovani nikdar ne bi bili dosegli one pozicije, ki so jo zavzemale od zloma Avstrije na gospodarskem, kulturnem, društvenem in političnem polju. List Edinost je bila tribina, s katere se je vršila propaganda v vseh omenjenih ozirih ter se je navduševala inteligenca in masa za narodno delo. Posebno pa se ne more za-dostno ocenjevati zaslug, ki si jih je pridobila Edinost v burnih časih vsakovrstnih volitev, pri katerih sta se od zloma Avstrije pokazala vsa moč in vse napredek tržaškega Sloventva. Z eno besedo: z razvojem lista »Edinost« je tesno zvezan vs razvoj tržaškega Sloventva. V Edinosti je utelovljena vsa kulturna in politična energija ne le tržaškega Sloventva, ampak (to je bilo 1926) tudi vsega Sloventva v Juljski Krajini sploh.

Kot krona vsemu narodnemu snovanju v Trstu se mi zdi da je bila zgraditev Narodnega doma (hotela Balkan), ki je bil odprt 1904. leta, in za kar ima tudi dr. Gregorin eno od najglavnejših zaslug. V njem se je poleg družabnih lokalov nahajal moderni hotel, in njem so bile skoncentrirane vse večje in važnejše naše narodne ustanove kulturne-ga (Slovenska Čitaonica, gledališče), gospodarskega (Tržaška Pos. in Hran.), socialnega značaja list, tiskarna itd.

Tako je deloval dr. Gregorin in si postavil spomenike aere perennius. Z globokim spoštovanjem in občutkom iskrene hvaležnosti se celokupna emigracija spominja tega moža in njegove-ga dela, ki nam služi za ponos in vzgled. Iz vsega srca mu želimo, da bi še dolgo let živel in uživaj v polni za-vesti, da je storil, kar je bilo v njegovih močeh, za svoj narod, kateremu je posvetil vse svoje življenje.

Dr. Ivan M. Čok

POŠALJITE PRETPLATU

POLITIČKE BILJEŠKE

MADJARSKO - JUGOSLAVENSKA SARAJEVA I MADJARSKA MANJINA

U Budimpešti je ovih dana izašao prvi broj jugoslovensko-madjarске revije, kvartalnog časopisa za jugoslovensko-madjarско zbliženje. Na uvodnom mjestu štampani je programatski članak baruna Bakacha Besenyei György, izvanrednog madjarског посланика u Beogradu. U tom se članku među ostalim kaže:

«Posljednji događaji su dokazali, da mali narod moju lakše osigurati svoju nezavisnost i slobodu odlučivanja, ako se slože u interesu postizanja zajedničkog cilja. Činjenica da obje države žele ostati izvan sadašnjega ozruženoga sukoba zbližila je prirodno Jugoslaviju i Mađarsku.»

Istraknuvši zatim kako je potrebno proširiti i na kulturno područje suradnju, koja je na političkom i gospodarskom polju pokazala dobre rezultate, mađjarski se poslanik osvrće i na manjinsko pitanje te veli da Mađjarska i dalje prati s velikom pažnjom položaj mađjarskih manjina u Jugoslaviji i da s radošću konstatira da kod jugoslovenske vlade postoji razumijevanje i dobra volja da se taj položaj popravi. «Bez sumnje, veli pisac, taj put vodi najsigurnije općem razumijevanju obju zemalja.»

Otvoritev Italijanskega kulturnega inštituta v Ljubljani

Ljubljana, aprila 1940. — V torek dne 9. aprila je bil otvoren na Napoleonovem trgu Italijanski kulturni inštitut. Na to svečanost je prisel tudi pooblaščen minister na našem dvoru g. Mameli. Otvoritveni govor je imel univ. prof. dr. Maver, ki je v slovensčini razložil pomen in cilje takih inštitutov. Rekel je, da imajo te inštituti izključno kulturni pomen. Njihovo delo se deli na tri področja: poučevanje laškega jezika, sistematska predavanja o ital. kulturi in predavanja o velikih italijanskih močeh. Namen inštitutov je tudi, da posredujejo znanje o kulturi naroda, med katerim delujejo, tudi v Italiji sami in se delo bazira torej na reciprociteti. Za učenje italijansčine se je prijavilo 400 oseb.

JOS 25.000 TALIJANSKIH RADNIKA KREĆE U ALBANIJU

Iz Rima javljaju da će tokom ovoga tjedna krenuti iz Barija u Albaniju prve grupe talijanskih radnika, koje će biti naseljene u Albaniji, i upotrebljene u velikim javnim radovima, koji se sada projektiraju. Prvi transport kreće iz Barija u Drač u četvrtak dne 11 o. m. i zatim će sve do nedjelje dne 15 o. m. svakog dana krenuti po jedan transport talijanskih radnika u Albaniju. Do konačne svibnja bit će preveženo u Albaniju 25.000 talijanskih radnika. Prema tome će ukupni broj talijanskih radnika, koji su zaposleni u Albaniji iznositi zajedno sa radnicima, koji već sada tamo rade oko 40.000.

MATE DVORNIČIĆ:

ČAKAVŠTINA U KOZMOLOGIJI I HISTORIJI

(Nastavak)

«Kraljeviću Marko Črnu goru jaše Črnu goru jaše i nju proklinjaše: Oj ti Črna goru prokleta ti bila Kad na tebi nima nikdri vode!»

Uzmimo samo pjesmu, koja evocira emigraciju u Gradisce — Burgenland sa strane naših ljudi:

«Jelenina Jele, kadi ti je Jele? Moja ti je Jele na mutnom Dunaji, Na mutnom Dunaji bilo ruho pere, Bilo ruho pere za tobun udiše —»

U Hektoroviću imademo opjevanu u bugarštici kralja Šimšana i nikopoljsku bitku 1396. — Naša bodulska pjesma plać Ivana kneza Frankopana nije originalna jer je preradjena starija i ljepša bugarštica.

Pjesme o navali Turaka u Bakru g. 1527. imademo u pjesmi drveničkoj: »Bakru mi gradu turski barjak vile-vije. Neka vije dokli se razvije, vije. Bakar Veli i Bakarac mali. Spod Bakra mi hladna voda teče Nju mi nose Hrilinke divojke. Saka ima sretnu koljenu. Moja draga zlatno pozlaćenu.»

Pjesme o Ivu Senjaninu neće stajati sve o istoj osobi. Naša čakavska nar. pjesma:

Majka Maru za Ivana dala Dale jil je pa se pokajala. Za Ivana sridta junaka itd.

govori faktično o Ivu Senjaninu, ali štokavske pjesme govore o Senju, kraj Curi, je, o protopopu Nedeljku crkvi Ružić.

Odgovorni urednik — ERNEST RADETIĆ. Kraljiška ul. 12. — Vlasnik i izdavač: Savez jugosl. emigrantskih udruženja. Masarykova ul. 78a. II. — Broj telefona 67-80 «Istra» izlazi svakog tjedna u četvrtak. — Broj čekovnog računa 36.789. — Pretpлата za cijelu godinu 48 D. za pola godine 24 D. za inozemstvo dvostruko, za Ameriku 2 dolara na godinu. — Oglasi se računaju po cijeniku. — Tisak: Jugoslovenska štampa d. d. Zagreb. Masarykova ul. 28a. — Za tiskaru odgovara: Rudolf Polanovič. Ulica br. 131. — Rukopisi se ne vraćaju.

Vijesti iz domovine

KOMEMORACIJA 10-LETNICE SMRTI MATKA LAGINJE

v društvu „Jadran-Nanos” v Mariboru

Maribor. — V soboto 30. marca je društvo »Jadran-Nanos» v Mariboru komemoriralo v dvorani Narodnega doma desetletnico smrti Matka Laginje, hrvatskega bana in očeta Istre. Pred bravnim občinstvom je društveni pevski zbor ubrano zapel močeno žalostinko »Umri je moče»

Nato je spregovoril društveni predsednik dr. Rapotec in predložil lik velikega idealista, narodnega borca, gospodarstvenika in politika — Matka Laginje. Lik Matka Laginje je edinstven po svojem globokem prepičanju v narodno stvar, po svoji neomajni poštovanosti in popularnosti, ki jo je dosegel že za časa svojega življenja. Bodisi kot deložni ali državni poslanec je vedno gledal pred seboj simbol Istre, njenega naroda in naporov, ki jih je ta narod vložil tekom zadnjega 50letja. Od Učke do Kopra in Pule, povsod je segal njegov glas in ljudstvo mu je verno sledilo kot svojem vodniku, dokler ga niso razmere prisilile da je prestopil mejo svoje ožje domovine in prišel v središče

»HRVATSKI DNEVNIK« O DESETOJ OBLJETNICI MATKA LAGINJE Desetu obljetnicu Matka Laginje za bilježili su svi zagrebački listovi, neki u vezi s komemoracijom, koja je održana u Hrvatskom glazbenom zavodu, a drugi još i posebnim člancima. »Zagrebački list« i »Jutarnji list« donijeli su opširne prikaze. To vrijedi naročito za »Zagrebački list«, koji se u dva navrata opširno osvrnuo na ličnost i rad Matka Laginje, oca Istre i hrvatskega bana.

Nedavno je i »Hrvatski dnevnik« (u svom broju od 7. o. m.) donio kraći članak o Matku Laginji u kojem iznosi njegov život i rad u glavnim crtama. Na kraju »H. D.« bilježi, da su u Zagrebu i ostalim mjestima gdje ima Istrana održane zadušnice i komemoracije, a tjednik »Istra«, koji izlazi u Zagrebu na hrvatskom i slovenskom jeziku pod uredništvom poznatog kulturnoga radnika Ernesta Radetića, posvetio je svoj broj od 14. ožujka uspomeni Dra Matka Laginje. Zatim se nabrajaju autori priloga objavljenih u spomenutom broju »Istre».

Pripominjemo, da je svojedobno i »Obzor« zabilježio taj spomen-broj, i citirao jedan odlomak iz uvodnoga članka o Matku Laginji u kojem iznosi: »Matka Istra i bana Hrvatske«, kako to i inače gotovo redovito čini i s drugim brojevima našega lista.

SKUPŠTINA ISTARSKIH AKADEMIČARA

Zagrebački Istarski akademski klub, koji broji sada oko tridesetak članova održao je 27. pr. m. redovitu semestralnu skupštinu. Skupština je protekla u znaku pune harmonije između članova i Janica kluba, koji postoji i djeluje pod ovim svojim imenom već punih 11 godina. Nakon izvještaja o radu u minulom semestru dan je odboru apsolutorij, a na to je izabran novi odbor.

hrvatskega življenja — v Zagreb. Prežet s svetim ognjem junaškega idealizma je zasledoval viševišni cilj svojega življenja, ki bi ga lahko sintetično objeli v dve besedi: Borba za svobodo!

Po pregledni besedi društvenoga predsednika se je oglašil k besedi njegov ožji rojak učitelj Jakac. V vezani besedi nam je na prelep in gnljiv način podal verno sliko istrskega življenja, ki se bori za svoj skromni kruh na hrvaških ločih, tje globoko proživlja neizgovorne blagodati dobrih letih na svoji zemlji. Vse to je izvenelo v združenim gojim Matka Laginje in Istrske zemlje. Končno nam je tovariš Tončić povedal v nazornem in pristnem istrskem narečju nekaj svojih življenjskih prilik in dogodkov z Matkom Laginjo. Iz njegovih besed je izvenela popolna udanost in vera ožjih sotrudnikov z velikim istrskim borem za gospodarski in kulturni podvig naroda v Istri

Leпо uspešo spominskio svečanost je zaključil pevski zbor s pesmijo: »Slovan na dan« — L. B.

OKRUŽNICA ODOBORA ZA GRADNJU DONA MATKA LAGINJE NA TREŠNJEVKI

Odbor za gradnju doma Matka Laginje na Trešnjevki razaslao je ovih dana okružnicu, koju su potpisali dr. Ante Frič i Josip Percan. U okružnici se ističe, da je Hrvatsko prosvjetno i potporno društvo »Istra« odlučilo u Zagrebu podignuti spomenik Matku Laginji u obliku doma. Taj se dom nalazi već pod krovom, ali zbog pomanjkanja materijalnih sredstava odbor nije u stanju da ga dovrši. Radi toga odbor za gradnju doma uputio je okružnicu, kojom moli novčani doprinos, kako bi se dom mogao što prije dovršiti i prevesti svojoj društveno-kulturnoj svrsi.

ZADUŠNICE ZA MATKA LAGINJU U SLAV. BRODU

Slav. Brod. — Prosvjetno i potporno društvo ISTRa u Slav. Brodu održalo je u ponedjeljak dne 8. travnja u crkvi o. franjevača zadušnice za blagopokojnog istarskog prosvjetitelja Dra. Matka Laginje, bivšeg hrvatskog bana, povodom desetodnišnice njegove smrti. Zadušnicama su prisustvovali mnogobrojni članovi društva Istra u Brodu, kao i mnogi ovdješnji njegovi poštovatelji.

Osebene vesti

Naš zemljak i prijatelj Ljudevit Čič, profesor realne gimnazije u Osijeku vjenčao se je u ponedjeljak dne 8. o. m. u Slavunskoj Požegi s učiteljicom gđicom Slavicom Balog. Naše iskrene čestitke!

ŠIRITE „ISTRU”!

«Mletačke galije što lumbardi šu na grad hitile, nišu mu nis štorile. Kad prva je lumbarda ž grada na galiju pala, provu njoj zgodila, kapitana ubila i timun razbila.»

Vrlo je interesantna naša čakav. nar. pjesma, koja započinje:

»Otkada su Mletci sagrajeni, I prelipa ta šćavonska riva — Ni takova dojadrilo driva — Ča noćaska — s čarun misječin — Jarboli mu driva orihova — A lantene divra čiprešova — I sartije od zile seleno. Za parona Paun je divojka.»

I sada ta Paun divojka dolazi u Mletke gdje joj se dive i nar. junak mletački Ive Mlečić (tj. Zuanec d' Azano) s njome igra i kladu se: za 500 d' la, onda 1000, 1500, 2000 i ona neprestano dobiva. Na 2500 dobiva Zuanec i »galiju i divojku«. Jasno je da je nar. pjesnik kao umjetnik prikazao našu tisućgodišnju borbu Južnih Slavena sa Mlečićima, te smo naposljetku podlegli. Radi isticanja umjetničke strane pjesme nar. pjesnik hotice iskivlje pravi naziv i ime djevojke tj. Pauni. Pauni je prijestolnica Nemanjića na Kosovu. Očito je ova pjesma epilog na činu u Karlovcima 1699. kojim je Mletačka republika dobila istočnu Dalmaciju. Varijantu ove pjesme sa Paundivojkom ima i 2. sv. Matičina a sa Špana otkle je popisao naš odličan kritik Jakša Čekić (Jakov Čuka). Niko Bartulović (Motiv mora u književnosti, izdanje Jad. Strice), koja knjiga nije ništa osobita, citira nekoliko stihova držeć da je to pjesma mu u mjesto pjesma pomorske prevlasti na Jadranu. Silniču je

NAŠI POKOJNIKI

IVAN RUDOLF

Št. Vid nad Vipavo. — Te dni je umrl v 78 let Ivan Rudolf, nadučitelj v vpraški dolini, ki je veljal za odličnega vzgojitelja Poljnikov, sr je rodil v Črnom vrhu nad Idrijo. Studiral je v Kopru, prva leta pa je služeval v Vrhnovem pr. II. Bistrici, pozneje 15 let na Vrabačah nad Vipavo in končno je dobil mesto na dvorazrednici v Št. Vidu Pod njegovim vodstvom se je ta šol razvila kmalu v trirazrednico. Tu je služoval vs l. 1918. Pokojnik je bil odlični narodni delavec in zaveden Slovenec. Zaradi tega je bil večkrat preganjan. Za časa svetovne vojne je bil postavljen pred vojaško sodišče, ko je protestiral proti revizijijski solski učil. Zanimal se je tudi za svoj okoliš in je kaj mnogo pripomogel do prosvete svojih domačinov. Dolgo vrsto let je vodil knjižniško družnico in tudi dečakal nien konec l. 1932. Ob volitvah l. 1922 je bil izvoljen za župana, teti časti pa se je po enem letu povedal. Preostalin naše iskreno sožalje!

FANICA JELINČIČEVA

Dne 4 t. m. je nenadoma preminula na domu v Bukovem pri Cerkmem Faniča Jeliničeva. Umrla je v času, ko je dala življenje drugomu deletu, ki je pri porodu ostalo živo, medtem ko je mati umrla zaradi težkega poroda. Pokojnica je v svojem življenju mnogo pretrpela, vendar pa ni nikoli klonila. Lansko leto se je iz Celja preselila k možu Zorku Jeliniču, ki je malo prej prišel iz zapora. Bil je v znanem procesu obsojen na 20 let, od katerih je 10 presedel. Tudi Faniča je bila obsojena in je prebila s prvim otrokom eno leto v konfinciji. Po tolikih letih trpljenja se ji je sedaj obetalo vsaj malo mirnejše življenje, ki pa ga na žalost ni čakala in ne uživala. Naj ji bo lahko domača zemlja!

NOV GROB

Na svojem domu v Kosezah pri Brlski Bistrici je 31. marca t. l. umrl v visoki starosti 84. let daleč našrugg dobro znani gospodar in podjetnik Aleksander Spilar. Pokojnik je že delj časa bolehal in je bil zadnja leta privezan na bolniško posteljo. Za njim žaluje vdova Josipina, rojena Vrh štrk krog sorodnikov in znanec. Bil je značajan redobitil in zaveden naprednjak, zlasti znan pa je bil kot velik dobrotnik revčev. Pogreb, ki je bil v torek 2. aprila na farmem pokopališču v Trnavem, je dokazal, kako spoštovani in priljubljen je bil med domačini. Naj mu bo lahko domača zemlja, žalujućim naše sožalje! (***)

OBČNI ZBOR DRUŠTVA SOČA V DOL. LENDAVI

Dolja Lendava. — Društvo Soča v Dol. Lendavi bo imelo svoj redni letni občni zbor v nedeljo 14. aprila ob 9 i pol uri pred poldne na šoli v Dolgi Vasi. Vabljeni vsi člani! Odhor

—Zorčica oče, zorčica oče mi drago! skoro da svane,

Moju će majku, moju će majčicu draganu, u črnu zemlju,

Moju će jubu, moju će jubčicu dragu, u črno zavil.

Kuj mi oj kuj mi konjčica draga, moran da sprođen.

— Sprojdi mi sprojdi mi drago — no I nazad dojdi!

Prema tome bez ikakve pohvale i laskanja »Istra« je jedini list, koji neprestano apelira na Istrane da popišu svr svoje nar. čakavske pjesme iz svoga mjesta. Ako se to ne učini bit će zlo — a zadnji je čas jer pjevači stari izumiru.

Svršetak